

STRAŽA

NEODVIŠEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LJUDSTVO

Poštnina v državi SHS pavšalirana.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta šte. 5. - Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprete reklamacije so poštine prosila. Telefon interurban šte. 113.

23. šte.

Maribor, dne 20. marca 1929.

Letnik XIV.

Bili smo vedno za samoupravo in avtonomijo.

Na seji zakonodavnega odbora dne 15. marca je v podrobni razpravi o zakonskem načrtu o samoupravi v imenu Jugoslov. kluba govoril poslanec dr. Hohnjec, ki je rekel med drugim:

Stališče našega kluba proti I. poglavju o delokrogu samouprave je znano. Saj ne obsega to poglavje ničesar drugega, nego določa, tozadevni paragrafi vidovdanske ustave in kakor smo že bili proti vidovdanski ustavi, tako smo tudi proti temu, kar navaja ta člen, ker smatramo to za nezadostno za pravilno pojmovanje samouprave. Naša stranka je ostala v tem oziru vedno sebi dosledna. Tu moram izpraviti neko trditev g. Ljube Jovanoviča, ki je včeraj trdil, da so bili leta 1918 Slovenci in Hrvatje za edinstveno državo na centralistični podlagi. To ni točno. Moram izjaviti, da smo bili Slovenci brez razlike strank vedno prepričani, da vstopi Slovenija kot nedeljena, avtonomistično urejena celota v državno zvezo. Isto razpoloženje je bilo pri Hrvatih. To razpoloženje je našlo izraz tudi v adresi Narodnega Veča dne 1. decembra 1918. Dovoljujem si ta pasus doslovno citirati, da bomo na jasnem. Ta adresa je — da takoj naglasim — sestavljena v rezerviranem tonu, kakor je to primerno proti nosilcu krone. A kljub temu stoji v adresi tole:

„Ostali bi na snazi pod kontrolom državne vlade dosadanji avtonomni administrativni organi — koji će za svoje uradovanje biti i odgovoren avtonomnim predstavništvima.“

Konstatiram, da so tu naglašene one tri ideje: samouprava, avtonomija in odgovornost administrativnih organov avtonomnim predstavništvom, ki tvorijo tudi danes bistvo našega programa. — (Medklic: „In odgovor?“) Odgovor se glasi:

„Zelo i pogleda, koje ste mi izvoleli izložiti, a i moja vlada potpuno prihvaćamo.“

Tako stoji stvar in naša stranka je ostala sebi vedno zvesta. Ona je leta 1919 zahtevala, kakor sem včeraj rekel, da se skliče v Ljubljano po krajinski zbor. Tega naša stranka ni samo zahtevala, ampak ne ključu, kakor je bilo sestavljeno začasno narodno predstavništvo, so bili določeni tudi poslanci za pokrajinski zbor in sicer ne samo naše stranke, ampak vseh slovenskih strank. To konstatiram, da se ne bo resnica izkrivila.

Za žensko volilno pravico.

V seji zakonodavnega odbora 16. marca je bila razprava o volilnem redu za oblasti in okraje. Razprava je tudi posegel poslanec dr. J. Hohnjec, ki je pred vsem grajal način, kako vladni zakonski načrt določuje razdelitev mandatov na posamezne stranke. Ljudska stranka stoji na stališču čistega proporca sans frasse, t. j. brez vsake klavzule o dvojnem količniku. One liste, ki pri volitvah ne bi dosegle prvega količnika, sploh ne pridejo v pošev pri razdelitvi mandatov. Tako se uvaža razlika med privilegiranimi in nepriviligiranimi glasovi. Glasovi, oddani za večinske stranke, imajo ta privilegij, da pridejo v poštev pri delitvi ostanskih mest, dočim glasovi, ki so bili oddani za manjšinske stranke, ne uživajo tega ozira. Glas, oddan za manjšino in opozicijo, je torej manj vreden nego glas, oddan za večino in vladne pristaše. To je nedemokratsko, nepravilno in škodljivo za poslovanje pokrajinskih in srezkih skupščin. Bolje je, da pridejo kolikor mogoče vse politične struje do zastopstva v skupščinah, kakor pa da ostane nezastopane ter užaljene rujeje — med narodom in s hujškanjem zbirajo okoli sebe vse nezadovolježe. Nato je dr. Hohnjec obširno razpravljal o ženski volilni pravici. Med drugim je rekel:

Grajam moram, da se ni dala ženskam volilna pravica. Gospodj, jaz sem že večkrat govoril o ženski volilni pravici. Govoril sem o tem že v začasnem narodnem predstavništvu in pozneje v ustavotvorni skupščini. Naša stranka in naš klub sta se dosti trudila, da bi izvojevala ženskam volilno pravico. Dosedaj je bila naša beseda glas pijočega v puščavi. Mislim, da bo tako ostalo še dolgo časa. A jaz pravim, da ta konservativizem ni dober. Tu se govori, da se hoče dvigniti ljudska kultura, da se hoče dvigniti prosveta prostega naroda. K narodu spada tudi žena. Žena je ona, ki vzgaja narod, žena je ona, ki vzgaja deca, žena je oni faktor, ki vzgaja deca tudi v narodnem oziru veliko bolj nego moški. In če hočete, da bo prosto ljudstvo (kmet itd.) prešinjeno z narodnim duhom, in z vnuemo za naše visoke politične cilje, mu morate tega duha vcepiti po ženi in zato ženske same uvesti v politiko.

Žena ni žival, ki samo dela in mora delati. — Žena ni manjvredno bitje, ona je enakovredna z

moškim. in moramo ji dati to, kar pripada človeku. Modern, demokratični princip je ta, da ima človek volilno pravico radi tega, ker je človek. Mi ne priznavamo nobenega cenzusa več. Volilna pravica je nekaj, kar je združeno s človeškim dostojanstvom. Dokler vi ne daste ženskam volilne pravice, toliko časa smatrate ženo za manj vredno. (Valerian Pribičević: Mulier taceat in ecclesiae!) Sed non in politica. To je velik razložek. Vaše stališče, gospod Valerian Pribičević, ni pravilno.

To je znamenje reakcionarstva. Prepričan pa sem, da bo, če se boste držali tega konservativizma, naša država kmalu postala oaza reakcionarstva v Evropi. Povsod drugod bodo že imele ženske volilno pravico, samo mi bomo idilično živeli na tej oazi reakcionarstva še dolga, dolga leta. Da to ni najboljša za reputacijo naše države v mednarodnih krogih, je sigurno.

Gospodje, nimate niti enega razloga za to, da kratite ženskam volilno pravico. Radi tega bi bilo potrebno, da bi se vsaj sedaj pričelo v oblastih in po srezih in občinah s tem, da se da ženskam — pravo glasa. Mi v Sloveniji smo, dokler je imela naša stranka še nekaj političnih pravic in moči v svojih okrajih, dali tudi ženskam volilno pravico za občine. Toda, gospodje od vladne koalicije so to pravico ženskam vzeli. Da to ni bilo prav, se vidi iz razpoloženja, katero je to odvzete povzročilo v naši Sloveniji. Mislim, da danes ni stranke v Sloveniji, ki bi si upala javno reči, da je proti ženski volilni pravici. Protivniki samo malo tako balansirajo in pravijo: če se bo volilna pravica dovolila ženam v Macedoniji in drugod, bomo tudi v Sloveniji za to. To pa ni prav, kajti razmere v raznih krajih so različne. Ako hočemo enkrat to stvar dovesti v prakso, moramo pričeti mi. Zakaj ne bi v tem oziru začela Slovenija?

Gospodje iz koalicije morate to popraviti, predrugačiti ta zakon in dati tudi ženskam — volilno pravico. Vi menda hočete od žensk v naši državi zadržati vsak vpliv Evrope. Vi hočete, da ima ženska samo toliko zveze z Evropo, da dobiva obleko iz Pariza, ne smejo ji pa biti dostopne res koristne pridobitve moderne in kulturne Evrope. To bi bilo menda škodljivo za našo državo? Ali navsezadnje ženske smatrate za protidržaven element, kojega je treba skrbno odvracati od vsakega vpliva na politiko v naši državi?

Gospodje, mi smo izjavili tu svoje stališče. Izjavili smo, da hočemo tu svoje stališče braniti tudi v bodočnosti. Jaz obžalujem, da se ni ta stvar upoštevala tako resno, kakor bi bilo potrebno.

Wrangel—Burcev—SHS.

Genovska konferenca naj bi pomirila in obnovila Evropo, zato pa je potrebno tudi sodelovanje Rusije, ker brez nje v Evropi ne bo miru in ne bo obnove. To uvidevajo državniki in diplomati že od vseh strani, samo da se eni hočeš nočeš zadovoljujejo z Rusijo, kakoršna je, drugi bi jo pa radi uredili po svoje, ali vsaj tako, kot je bila nekaj. Med te poslednje spadajo tudi naši veljaki, ki z isto očerkščino kot nekaj caristični Rusiji sledijo danes imperijalistični Franciji. Genovska konferenca je predurmi, Rusija mora sodelovati, ker se pa skozi več let ni posrečilo, v njej ustoličiti carja, so naporci za njeno podjarmljenje danes krčeviti in nervozni. Eni se trudijo, da z odlaganjem te konferencie pridobijo še nekaj časa, drugi pa z mrzlično naglico zbirajo vojne sile.

Angleški listi so že davno razkrivali načrte vojaških akcij proti Rusiji, ki izhajajo iz Francije, in imajo svojo glavno zaslonbo v Jugoslaviji, Rumuniji in Madžarski. Poljska ne prihaja toliko v poštev, ker je v prejšnjih takih poskusih že dovolj krvavela. Zveze proti Rusiji ni ena ne druga vlada tajila, saj bi se tudi ne dalo, ker je vendar očitno, kako se okrog francoskega imperijalizma zbirajo družstvo, ki hoče za njim skozi drn in strn. To družstvo se tudi uči in vežba, da bo na genovski konferenci lepó in razločno ponavljalo vse besede francoskega zastopnika.

Naši vladi je prihitel v spodbudo te vdanosti in v pripravljanju na genovsko konferenco se sam general Wrangel na pomoč. Generala protiruske vojske spremlja general protiruskega tiska Vladimir Burcev, ki je z Wrangelom vred tako nasproten današnjemu režimu v Rusiji, da sramotno ter brezvestno pripravlja največje zlo svoji domovini. Wrangel iz rodu nemških baltičkih baronov je — pravi „Söldner“ in ne ve, kaj je domovina, Burcev se je pa sam zagrizel tako globoko v sovražstvo, da s činično brezvestnostjo pod krinko doiriga želi ruskem narodu lakoto in pogin samo zato, ker ta narod ne mara režima, ki bi bil njemu po volji.

Rusija pozna svoje sovražnike, zasleduje njihova pota in zato ji ni ostalo prikrivo, kaj se zbira in pripravlja, — celi Evropi je pokazala na Jugoslavijo in Rumunijo. Naš zunanji minister je po-

bijal vesti ruske vlade, češ, da uživa Wrangel kakor vsi drugi ruski emigranti pri nas samo gostiljubie in da vlada z njim nima vojno-političnih zvez, kakor jih tudi ni imela z Judeničem in Denikinom.

Tako je dejal g. minister, dejstva pa govore drugače. Prvič je naša vlada prevzela še ostanke Wrangelove vojske, ki je koncentrirana in ima svoj štab, ki neprestano dela. Koncentrirana vojska — mrzlično delaven štab in povrh še prihod vrhovnega komandanta, to so znaki pripravljenosti, ki se ne dajo oporekati.

Nadalje sprejem in nastop generala Wrangela in njegove izjave! List „Balkan“ poroča na prim., kako svčevno in sijajno so ga naši veljaki sprejeli ter čudaje še izjavo, katero je Wrangel dal pisniku: „Z gotovostjo se nadam, da čas ruskega preobrata ni več daleč. In za ta čas stoji pripravljena moja vojska, ki bo v domovini izvršila svojo dolžnost.“

In ta njegova vojska stoji pripravljena na teritoriju SHS.

Nadalje je general dejal o stanju te svoje vojske na našem ozemlju: „Ona je zbrana. Drži jo trdna vera. Njene operacije so sicer prekinjene — niso pa še dovršene.“ Zahvaljujoč se radi iskrenega sprejema je še pristavil da bo „zveza Rusije s to bratsko kraljevino trdna in večna.“

Ko se je do dobrega dogovoril z vsemi in dal še več takih izjav, je obiskal svoj štab in to je menda dovolj znakov, da ministrove izjave ne odgovarjajo dejstvu. Mala antanta se odpravlja v Genovo, general Wrangel pa proti Rusiji.

Tudi Burcev, največji fabrikant laži in obrekovanj proti Rusiji, kaže odprto in javno svoje na kane. Po „Balkanu“ izdaje apele na Srbe, govori o Wrangelovi vojski, ki je centrum vseh „pravih“ ruskih elementov, kakor gnusna hijena zlorablja rusko lakoto, ki je nastala po prirodnih nezdodah in sovražnih nakanah od vseh strani, v blatenje današnje ruske vlade ter poziva SHS vlado, da nastopi na genovski konferenci proti „zločinu“, kakor on imenuje priznanje ruske sovjetske vlade. Burcev pozna in pripozna Rusijo samo v vojnih — trupah generala Wrangela.

Slovesni sprejem teh „Söldnerjev“ in agitatorjev, ki so največja zapreka miru in spravi in ki hočejo zagnati gorečo bakljo v slabo zgradbo Evrope, so v Beogradu opazovali tudi tuji in zlasti angleški novinarji. Eden izmed njih, ki pozna še drugo, kar se pleče okrog Wrangla, piše: „Kjer koli so Rusi, bili bivši vojaki ali pa navadni begunci, povsod se rekrutira za vojsko. Namerava se velika akcija pod direktno komando generala Wrangela.“ Poročevalec še pristavlja, da so vsi ta ki poskusi že vnaprej zapisani poginu.

Angleži so uvideli brezplodnost takega početja, naši oblastniki pa ne. Laska jim, da Wrangel in Burcev govorita samo o Srbih in o Srbiji. To jim je že nekako zagotovilo dobre politike. Laska jo in kdijo si, da ni konca ne kraja, celo Rusijo vidijo v Wrangelovem štabu in celo Jugoslavijo v peščici beograjskih veljakov, stroške tega slavlja in vseh teh spletke pa nosi ves narod vrh vseh — strašnih davčnih bremen. Davkoplačevalci ne redijo same Wrangelove vojske, temveč plačujejo tudi ogromne svote za tisk in izdajo propagandnih brošur Burceva in raznih „slik iz Rusije“, ki se v vsej svoji ostudno-nerodni lažljivosti razstavljajo po vseh javnih mestih.

Vstaj spora med politiko sprave in politiko nasilja vprašuje Rusija Evropo: „Ali ne bo premagala trezna razsodnost krivolocene in profitarke pohlepnosti?“ — mi pa vprašujemo povodom Wrangelovega pohoda: „Ali ne bo zmagala volja naroda nad zakulisno politiko?“

Politični pregled.

Kraljevina SHS.

Na seji zakonodajnega odbora je izjavil poslanec Jugoslov. kluba g. dr. Hohnjec, da smo odločni nasprotniki umetnega razkosanja posameznih delov države, ki tvorijo v nazavnem, gospodarskem, socialnem, kulturnem in upravnem pogledu celoto. Delitev bode pa šla seve svoje pot po volji glasovalne mašine, oziroma tistih, ki jo vodijo in ki so jo postavili. Da se njen obstoj vzdrži in da dobi dovolj „mazila“ za svoje ob ratovanje, se pa tudi davčni vijak v brezkrainost privija. Po poročilu finančnih delegatov bodo znalsali neosredni davki v Sloveniji 22 milijonov dinarjev več nego je predvideno v proračunu, v Bosni za 29, v Dalmaciji za 6,9 in na Hrvatskem za 3 milijone dinarjev več. Prečanski svet bo torej izmogan do zadnje koščice, v Srbiji pa itak „nema knjiga“ o dajatvah za skupno državo. — V sekciji finančnega odbora so določili invalidni davek, vsak državljan naj bi plačal 4 dinarje. Koliko bo pomagalo to ubogim invalidom, je težko si

misliti, ker je vendar znano, da so že razni inva-
lidi fondi šli v spekulativne roke.

RUSIJA.

Sovietska vlada je objavila, da ni treba raču-
nati na njeno sodelovanje pri genovski konferenci,
če se v njeni zastopniki ne bodo povabili na vse —
predkonferenci. Ali popolno in enakopravno sode-
lovanje, ali pa nič! Ruska nota tudi povdarja, da
pomeni odpuščanje Rusije popolne neuspehe konferen-
ce, ki nosijo vse kati in povode nove — svetovne
vojne.

Egipt.

Anglija se je dolgo upirala, končno je pa de,
hočeš rade, priznala neodvisnost Egipta pod got-
tovimi pogoji, ki pa niso nobena ozira v samostoj-
nosti nove države. Državno, ravni položaj Egipta
je ustanovljen, diplomatski zastopniki so odposlani
v druge države in egiptovska država se poteguje
za sprejem v Ligo narodov. Anglija se je zato že
izjavila.

Amerika.

V zveznem senatu je pri debati o pacifističnem
paktu iznesel senator Mac Cumber svoje predloge
glede ustanovitve mirnih državnih odnošev. Po
njegovem načrtu bi moral mirovni dogovor vezati
sledede države: Ameriko, Anglijo, Francijo, Itali-
jo, Japan, Spanijo, Rusijo, Nemčijo in Avstrijo. —
Te države bi se morale obvezati, da bodo vsako
vprašanje, ki bi lahko izzvalo vojno, predložile —
zboru, ki je sestavljen iz zastopnikov vseh teh dr-
zav. Predno se začnejo sovražnosti, bi moral sko-
zi šest mesecev nepristranski forum proučevati ce-
lo sporno zadevo.

Beleške.

Protič-Pribičević. Protič prinaša v svojem li-
stu dve klišev: eden po originalu Hercigonji-
nega pisma na zagrebško sodnico, drugi pa zad-
nja stran pisma Pribičeviću. Oba primera kažeta,
da je rokopis pisma, ki ga je Protič objavil, brez
vsakega suma avtentičen. Pribičević pravi, da to-
ži Protiča, kedaj, to pa ne pove. — „Slob Tribu-
na“ pramaša poročilo svojega beograjskega dopis-
nika, ki prav dobro označuje mentaliteto beograjs-
kih politikov. Dopisnik se je pogovarjal s poslan-
ci radikalne stranke in dobil je utis, da bi vsi po
tegnili s Protičem, če bi koalicija razpadla, dokler
pa ta drži, pustijo, da se Protič sam ruje s Pri-
bičevićem. Protič je izjavil, da z nikomur ne ob-
čuje, ki se padaši s Pribičevićem. Radikalci pra-
vijo, da je ta izjava za njih zelo neprijetna. Pre-
trgati bi morali vsako zvezo z demokrati in oditi
iz vlade. To jim pa ne diši in zato pravijo takole:
Protič se ne ozira na razmere, ki nas silijo, da o-
stanemo skupaj z demokrati. Pribičevića imajo de-
mokrati in če ga oni trpijo v svoji sredini, ga mo-
ramo troeti tudi mi na vladi. Če bi mi danes zaht-
evaji, da mora Pribičević iz vlade, dajemo de-
mokratom pravico zahtevati, naj se eden izmed na-
ših umakne. Takih zahtev ne bi bilo ne konea ne
kraja in vlada se ne bi mogla držati. Pribičević
bi lahko dal možnost sodnijske preiskave, če odlo-
ži mandat dokler je pa na oblasti, pa sodnija ni-
česar ne opravi... Tako torej, radikalci dobro
vedo, v čemu je stvar, družijo se pa še vedno z
njim, ker je oblast in profit prvo, potem dolgo nič
in šele nazadnje poštenost in pravica.

Moralna vlada in „večina“. Te dni se javlja —
kako se je v ministrskem svetu reševala prošnja
nekega Puniša Račića, ki bi rad nakupil nek ve-
lik gozdni kompleks v južnih krajih blizu Dečan.
Ta možakar je po poročilu beograjskega lista „Vi-
delo“ — „bivši komit“ — Pašič je pa dve uri —
govoril v prilog njegove prošnje. Pomislite, stari
Pašič, ki opravi važne državne posle v par minu-
tah, s par besedami ali pa samo s kako kretno
glave ali roke, govori za svojega ljubljence „Speku-
lanta na svoje stare dni kar po dve uri! Minister
šum in rud je nasprotoval in zato se je zadeva —
odložila. „Videlo“ je opozicijski list, da pa nje-
gova vest ni tendenciozna, se vidi v tem, da tudi
vladni list „Demokracija“ piše o tej stvari in še
pristavlja, da bi se iz te stvari kmalu izcimila —
vladna kriza. Čudno moralo imajo vladni možje in
čudni odnošaji vladajo med njimi. Sed vlade hoče
svojemu prijatelju priskrbeti na račun države go-
zdove v vrednosti do 30 milijonov digarjev, češ, da
ima mož velike „nacionalne zasluge.“ Druga vlad-
na stranka se protivi samo zato, ker bi ta profit
rada svojim ljudem naklonila, ki imajo ravno to-
liko „nacionalnih zaslug.“ Če ne bi bilo profita,
bi šlo seveda vse gladko.

Kako se izraža balkanski smisel za snago. Po
Beogradu in drugih mestih vidiš nesnago na vseh
koneh in krajih. Smeti in nesnaga se sicer več-
šib pometa in kopiči, ostane pa v celih kupih sre-
til da onije in smrdi. Kakor smo že zadnjič ome-
nili, štrlo ušesa in tace arkanjenih psov in mačk
iz takih kupov nesnage. Iz teh srečnih krajev se
je pa pojavil v Subotici neki politični komisar, ki
se naziva „kapitan grada“ in ta človek sedaj, ka-
kor poroča „Neven“, iz same mržnje do prečanov
izdaje naređenje, da morajo že od šestih zjutraj
vsi prebivalci pometati trotoar pred svojo hišo. —
Mestna občina plačuje seveda velike svote za vsa
mestna dela, pa „kapitan“ hoče ljudi tlačiti in ta-
ko se je vrgel na snago, ki mu od doma ni zna-
na. Prečanska mesta imajo smisel za snago, gno-
vo je pa to, da če bi že od nekaj vladali taki lju-
dje, o snagi ne bi bilo dosti sledu.

Fašisti so se začeli zbirati in organizirati tu-
di v Hirvaski, Bjelovarski list „Nezavisnost“ po-
roča o srbskem pukovniku Premoviču, ki se je po-
javil v Belovaru ter začel snovati fašistovsko or-
ganizacijo. Njegovi agitatorji že hodi po vaseh
naokrog ter išče Srbe, da jih pregovori o za to
„državotvorno“ delo. Nagovor se začneja vedno ta-
kole: „Ti si Srbin, zato moraš skupaj s Srbijanci,
ki nočejo in ne dopustijo, da bi ti prečani imeli
glavno besedo.“ Uspeha pa nimajo, narod se pro-
buja. Sedaj že vprašuje: „Kateri Srbijanci, par
beograjskih demokratov in radikalov?“ — Ker ni
jasnega odgovora, pravi pošten seljaški svet: Po-
znamo vas, grizete nas v živo — prečane, kot tu-
di nas Srbe. Z vami ne gremo!

Administrativna razdelitev države dela velike
težave. Zahtevali so jo radikalni kakor demokrati,
sedaj se pa velike divergencije med enim in dru-
gimi in tudi v samih radikalnih in demokratskih
vrstah. Težko je verjeti, da bo to že danes ureje-
no, ko se postavi za to zadnji rok. Največ težav
dela razdelitev Srbije. Poslanec „večina“ se ne mo-
re, o zedinili in dano jim bo na prosti, da glasuje
vsak po svoji volji. Delitev dela doma toliko pre-
glavic, v prečanskem svetu naj bi šlo pa vse kar
gladko — seveda nasilno.

Pašič zeli vojno. V Berlinu izhaja ruski list
„Poslednja novosti“, ki ga urejuje ruski begunec
Milukov in posebni poročevalec tega lista iz Beo-
grada piše najprej o zbiranju ruskih sovjetskijh
čet ob rumunsko-poljski meji ter poroča, kako je
Pašič v Bukarestu obljubil vojaško pomoč Jugo-
slavije za vsak slučaj — proti Rusiji. Ta obvez-
nost se je baje tudi pismeno izdala in potrdila. —
To se tam ne zdi neverjetno, lahko si mislimo, da
Pašič v svoji politični premudrosti dela tudi take
usodebolne napake. Pa še na nekaj je treba opo-
zoriti! Naš zunanji minister g. Ninčić vedno za-
nika vojnopolitične priprave proti Rusiji in da je
pri takih izjavah čist osebne laži, so pač tako od-
redili, da vse take stvari Pašič sam vodi in meša.
Eden dela, drugi pa izjavlja.

Dnevne novice.

Delavski shodi. Poslanec dr. Korošec je obdržal de-
lavski shode dne 14. t. m. v Trbovljah, dne 15. t. m. v
Velju, dne 16. t. m. v Mežici, dne 17. t. m. v Guštanju.
Na vseh shodih je razpravljali o političnih in socijalnih
vprašanjih. Vsa zborovanja so se izvršila v najlepšem
redu.

Zalostne posledice dr. Kukovecove koncentra-
cije naprednih sil. Iz Ljubljane so javili sodnikom,
da jim za 1. april odlojubljenih draginskih doklad
ne bodo izplačali, ker se sodniki niso izenačili s
svojimi srbskimi tovariši. Kakor s sodniki, bo naj-
brž tudi z drugimi uradniki, ki že komaj čaka o
na 1. april. Proti Reiser, apostol našega napred-
nega uradništva, na neizpolnitev od vlade danih
obljub molči, dr. Kukovec pa oznanja evangelijsko
najnujnejši potrebi koncentracije naprednih sil lač-
nih želodcev in že davno praznih žepov. Res ve-
liko, da, največ so storili demokrati za uradništ-
vo, naštejemo samo nekaj nezabnih zaslug: Po
centralski ustavi si bo lahko ogledal naš urad-
nik za nekaj let Makedonijo, Sumadijo in s loh ob
ljubljeno deželo onstran Save. Nadaleje imamo od
demokratov podprto narodno ter državno edinstvo,
a za prečanske gradnike nove titulature iz centra
kot: polje in pakaja! Pečať vseh demokratskih ob-
ljub pa so obljube o zboljšanju uradniških plač,
ki bodo izplačane o sv. Nikol! Vse zasluge demo-
kratov za dobrobit naprednih elementov so res ne-
kaj nesmrtno demokratskega in spadajo prav za
prvi april, „wo man den Esel schickt, wohin man
will.“

Wranglovi granicarji odpoklicani. Finančni odbor je
enoglasno sklenil in obljubil, da bodo Wranglovc
iz ob-
mejnih služb odpoklicani in da se bo nastavilo zopet
staro domače osobe. Cas bi že bil, da se to zgodi, skep
finančnega odbora ima pa seveda svoje posebno ozadje.
Doslje so beograjski gospodje zavračali vse pritožbe
proti Wranglovcem z dolgozvočno hvalo in proslavo teh stra-
zarjev, sedaj jih pa naenkrat hočejo izmenjati. Ne smemo
misliti, da se godi to ljudstvu na ljubo, temveč gotovo le
za to, ker se Wranglovc zbirajo in pripravljajo na novo
pustolovščino proti Rusiji.

Klasičen primer balkanske brezglavosti. Pred
dobrim četrtletem so ustanovili v Belgradu dnev-
nik „Vreme.“ Delniška glavica je znašala 20 mi-
lijonov (ali dinarjev ali kron, to nam ni znano!).
Zgradili so tiskarno, jo opremili z najmoderneši-
mi stavnimi stroji (Linotype), rotacijskim strojem,
v uradništvu pa so vpeljali brzoavno in teleonsko
postajo za inozemska poročila. Nastavili so 15
urednikov, med njimi par profesorjev. List izhaja
v — 6000 izvodih. V sled te silno malenkostne na-
klade je prišlo podjetje v finančno zagato. Zda-
so glavico znižali na 200.000 dinarjev. Deležit na
celi črti. Kdo ga bo kril? Bojimo se, da be držav-
na blagajna zopet trpela radi protitarstva čaršije,
ki je hotela z novim listom zavojevati — celo javno
mnenje.

«Senzacionalno spomenico» mariborskih zaupnikov
SLS je objavil sobotni «Tabor». Ko bi ne bili že v sredini
resnega postnega časa, bi mislili, da je ta senzacija «Taborova
pustna sala. Da spoznamo svoje najmočnejše prista-
še, ki so najbrž iz demokratskega tabora pristopili k SLS
ter kar čez noč avazirali za naše zaupnike in ki pišejo take
senzacionalne spomenice, zahtevamo od «Tabora», da ob-
javi tudi datum dotične spomenice in imena vseh pod-
pisanih zaupnikov. Še le potem se hočemo resno pečati
s to interesantno spomenico.

Zmanjšanje števila uradništva v ministrstvu
socijalne politike. Odbor za redukcijo in revizijo

uradništva je dovršil svoje delo v ministrstvu so-
cijalne politike. Odbor je reducirai od 507 ukaznih
uradnikov (to so uradniki, ki so nastavljeni potom
od kraja podpisane dekreta in od 666 neukaz-
nih uradnikov (Vertragsbeamte) v ministrstvu so-
cijalne politike in njemu podrejenimi ustanovami:
145 ukaznih in 222 neukaznih uradnikov, torej 30
odstotkov ukaznega in 33% neukaznega uradništ-
va. V posameznih pokrajinah je bilo dosedaj 1241
stalnih in pomožnih uradnikov, ki so bili podložni
ministrstvu za socijalno skrb. Od tega zadnjega
števila je odpustil odbor 405 uradnikov, torej 30%.
V celem resoru ministrstva socijalne politike je re-
duciranih 767 ukaznih, neukaznih, stalnih in po-
možnih uradnikov. V posameznih mestih je odbor
ukinil vse institucije socijalne politike. Ukinjene so
n. pr. invalidne institucije v Banjaluki, Tuzli, in-
validna šola v Trebinju, invalidni dom v Celju in
oblastne zaštite otrok in mladine v Bitolju, Skoplju
in Beogradu. Invalidi, ki bodo ostali po tem u-
kinjenju brez pomoči, se bodo morali obrniti na in-
validne domove v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani,
Zemunu, Trebinju in Surdulici. Ako se bo ta
redukcija res izvedla, potem bo baje država pri-
hranila 35 in pol milijona dinarjev. Pri tej obsežni
redukciji uradništva pa je velika nevarnost, da
bo prišlo do zastoja v zavodih za zaščito otrok in
mladine.

Z zakonom o tisku se ukvarja poseben mini-
strski komitet, sestoječ iz Pašiča, Pribičevića, Ma-
rinkovića, Tričkovića in dr. Markovića. Lepa tis-
kovna svoboda, ki jo nam bodo taki ljudje prikro-
jili...

Demisija predsednika radikalnega kluba. —
Predsednik radikalnega kluba poslanec Aca Sta-
novič je odložil svoj poslaniški mandat ter se u-
maknil iz parlamentarne politike. Na njegovo po-
slaniško mesto pride timoški trgovec Sima Jova-
novič. Kandidata za klubovo predsedništvo sta pa
Ljuba Jevanović in dr. Andrić.

Danica. Na semestralnem občnem zboru (Danica),
dne 13. t. m. je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik
Campa Lojze, cand. iur., podpredsednik Hure Jakob, stud.
iur., tajnik Rezelj Joža, cand. iur., blagajnik Sever Janko,
stud. phil., I. knjižničar Oblak Jakob, stud. iur., II. knjižničar
Šporn Tončič, stud. iur., gospodar Arko Josip, cand.
iur., arhivar Grafenauer Zdravko, stud. tehn., zapisnikar
Kokalj Jože, stud. iur.

Ludi občinstvo na deželi opozarjamo na veličasten
koncert «Assumptio», ki se vrši v soboto, dne 1. aprila
1922 zvečer ob 8. uri v veliki Götzovi dvorani. Koncert
do nudi užitek, kakor jih je malo takih. Vstopnice v trgo-
vini gospe Zlate Brišnik v Slovenski ulici.

Čedno uradovanje. Okrožni zdravnik dr. Ste-
vanovič v Nišu se je hotel ločiti od svoje soproge.
Razprava o ločitvi zakona se je začela pred sod-
nico, ni pa bilo pravega vzroka za ločitev. Možkar,
ki je hotel na vsak način od žene ter tudi se-
veda njej navalliti vso krivdo, ni bil dolgo v za-
dregi; obrnil se je na znanega občinskega urad-
nika in fabricirala sta lažljivo uradno potrdilo —
da je žena nemoralno živela. Sodnija se je pa slu-
čajno s tem dokumentom malo bolj ukvarjala in
spoznala je, da je grda laž. Zdravnik Stevanovič
in občinskega beležnika Alekso Vujića so takoj
zaprli.

Železniška nesreča pri Blanci. V petek, dne
17. t. m. dopoldne so tik pri postajališču Blanca
pri Sevnici skočili trije vozovi osebnega vlaka št.
513 iz tira. V vozovih so se nahajali potniki. K
sreči pa ni bilo nobenih žrtev. Le neka ženska in
trije železničarji so bili malo poškodovani. Vzrok
nesreče so trhli pragovi. Promet na progi Zidan-
most—Zagreb je bil za dva dni ustavljen. Potniki
so morali preseliti. Poznavalci razmer so bili pa
mnenja, da se je bati še več takih nesreč, ker so
pragovi po večini trhli.

Železniški trni pragi. Ministrski svet je odo-
bril ministrstvu gozdov in ruda, da lahko poseka
gotovo količino lesa v bosanskih in slavonskih go-
zdovih. Od tega lesa naj bi se eden del izvozil v
inozemstvo, dva pa uporabila za izdelovanje želez-
niških pragov. To se je šele sedaj — sklenilo, ko
je že toliko vlakov strmoglavilo vsled 40letnih pe-
reljih pragov. Koliko jih še bo, predno se ta sklep
izvede in železniška uprava ta les dobi — ako bo
sploh znala, ga dobro uporabiti.

Požar v palači Prve hrvatske štedionice v Za-
grebu se zavija v neko tajinstveno meglo. Najprej
se je domnevalo, da je požar nastal na strehi, ko-
der so kleparji pri nekem popravilu uporabljali —
svojo peč za topljenje materiala. Pozneje, ko so
se kleparje in razne pričre zaslišali, se je dogna-
lo, da se ta dan peč s loh ni uporabljala in da so
kleparji opravljali taka dela, ki so brez ognja in
ki izkjučujejo vsako možnost za požarno nevarnost.
Policija sumi, da je bil požar zaneten po zločinski
roki in neke pričre trdi o, da so videli, kako hitijo
štiri moški iz podstrešja po stopnicah nizdol. Isti
čas se je že pojavil na strehi ogenj in sicer kar ob
enem na štirih straneh. Kriminalisti bodo imeli s
to zadevo še dosti posla, najbolje pa bo, če izha-
jajo pri preiskavi iz virašanja, kdo bi imel inte-
res na uničenju te institucije. Delavci kleparji —
gotovo ne!

Fašistovski napad na list „Jadran.“ Na nede-
ljo, dne 12. t. m., so fašisti zopet enkrat zborovali
v Splitu ter z divjaštvom reševali „narodnost.“ —
Po zborovanju so ponoči s sekirami presekali tele-
fonske žice uradništva „Jadrana“, lista Hrvatske
pučke stranke, raztrgali „Jadranove“ reklamne le-
pake ter po tem „nacionalno-zasluznem“ delu ob-
držali še posebno zborovanje sredi trga, kjer so
urednika lista javno klicali na „odgovornost“ radi

pisave o njihovi skupščini ter mu grozili vse mo-
goče — od nacionalnega prokletstva pa vse navz-
gor do vislice, katere mislijo po protekciji Pribiče-
viča in s pomočjo državnih stipendij prav kmalu
postaviti Dalmatinski narod je skrajno ogorčen —
vsled početja jugo-fašistov, ki so v svojem divjaš-
tvu celo italijanske kolege prekosili.

Dva Jankoviča. Kakor smo že poročali, je urednik
«Republike» dr. Ikonič obdolžil radikalnega prvaka in mi-
nistra na razpoloženju Velizarja Jankoviča, da je borzni
špekulant, ki si je po zlorabi svoje oblasti nakopičil ve-
liko premoženje v francoskih bankah. Dr. Ikonič je pod-
prl svoje trditve s pismom nekoga francoskega borznega
agenta, ki imenuje Jankoviča, ter našteva njegove vred-
nostne papirje. Jankovič pravi, da toži, o tožbi se pa do-
sej še nič pravega ne ve, kakor je že navada in vrhu tega
se trdi, da agentovo pismo ne misli njega, temveč dru-
gega Jankoviča — Dragotina, ki je kot dvorski minister
upravljal premoženje pokojnega kralja Petra — ter naj-
brž ob tej priliki za sebe ali pa kakorkoli špekuliral. Dr.
Ikonič na vse to niti ne odgovarja ter vedno poziva Jan-
koviča, naj le gre tožiti. Zanimive spletke in špekulacije
se bodo razkrile, pa naj bo umazan samo eden Jankovič
ali pa dva.

V južni Srbiji raste nered in hajduštvo. Beo-
gradski listi prinašajo obsežna poročila o vpadan-
ju bolgarskih komitov. Te vesti ima, o seveda več
kot preveč protibolgarske tendence, da ne bi za-
krla našim oblastnikom tako mila in potrebna mr-
žnja proti Bolgarom. Južna Srbija je že od nekdanj
polna komitov; domačih Srbov in Turkov in seve
tudi tujih ne bo manjkalo. Katerih je več, se pa
ne bo dalo dognati, ker oblasti jim niso kos in se
nudi ne bavijo posebno vestno in točno z njihovo
perlustracijo. Ministrstvo policije je poslalo sedaj
večje orožniške oddelke v južno Srbijo in tudi vi-
soke nagrade so razpisane za civiliste, ki bodo
podpirali zasledovanje banditov. Zlorabe se bodo
tudi pri tem vršile, kakor po navadi. Da bi že le
enkrat razpisali kulturno in sposobno upravo v teh
nesrečnih krajih!

Kaznjencev — upravitelj pošte. Minister Zarko
Miladinovič je imenoval ravnateljem pošte v Srbo-
branu svojega součena ter rojaka Nikolaja Ma-
noiloviča. Ta novoimenovani ravnatelj je bil od-
puščen iz poštne službe in obsojen na dve leti je-
če, katero je odsedel v Mitrovici. Manoiloviču so
dokazali, da je odpiral ameriška pisma, v kar-
terih so bili dolarji in si prisvajal zavoje z raz-
nim blagom.

Utonil v kanalu. Poročilo iz Novega Sada ja-
vlja: Gospodar blejskega posestva Sava Bašan-
ski se je vračal na konju od obiska svojih delav-
cev. Pri tej priliki je jezdil preko kanala, konj se
mu je splašil in gospodar je padel v kanal. Žival
je nato celo noč begala krog kraja nesreče. Ko
so drugi dan videli ljudje konja, kako je tekal ob
kanalu gor in dol ter gledal vanj, so našli v ka-
nalu utopljenega Savo.

Tovorni donavski promet. Prvo donavsko pa-
robrodno društvo je začelo dne 13. t. m. s pro-
metom do Beograda. Ta tovorni promet je bil že en-
krat uveden, pa se je zopet opustil. Sedaj je pono-
vna otvoritev in bo menda tudi ostala. Posta-e fe-
ga društva so: Linz, Wien, Bratislava, Ujpest in
Budapest ter Beograd.

V Subotici že več dni štrajkajo metalurgični
delavci. Posredovanje med delodajalci in delavci je
prevzelo sedaj ministrstvo socialne politike. V tej
stavki je okrog 1500 delavcev. Ministrsko posre-
dovanje se lahko zateče tudi h kakemu „zaščitne-
mu“ zakonu, ker pri nas se menda iz samega za-
smeha govori o „socialni“ politiki, ko pa tam zgo-
raj o socialnega čuta.

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 280—285,
francoski frank 27.27 naših kron. Za 100 avstrijskih kron
je plačati 5.50, za 100 čehoslovaških kron 6—6.15, za
100 nemških mark 128—132 in za 100 laških lir 15.98
do 16 jugoslovanskih kron. V Curihu znaša vrednost naše
krona 1.60 centima (1 centim je 1 vinar). Od zadnjega
poročila je vrednost naše krona padla za 5 točk.

Gladiatorji.

Druga knjiga. — Anteros.

(82. nadaljevanje.)

Nekoč, ko ji je zatrejal svojo vdanost in ljubezen in
jej globoko pogledal v oči — kako divje so tistikrat iskali
njeni pogledi po sobi, kako strastno je stiskala roke, ko
je videla, da ni nobenega orožja na stenah! Da bi bil kak
meč, kako bodalo, kaka sekira v bližini njene roke, ubila
bi ga bila hladne krvi! — Kako si je zežela, da bi bila
moški, da bi bila močna —! Zadržala bi ga bila tule na
divanu, s smehljajem na licu in smrtnim sovraštvom v
očeh. — Oh, Esko —, tako lep, tako pošten, tako pogum-
en —! Oči so se ji zmogle, ko je pomislila, da leži
vkljenjen, kakor žival komaj deset korakov od nje —.
Nekaj, karkoli je morala storiti, da ga reši, za vsako ceno,
za vsako žrtev.

In Placid je veselo govoril —.

Razkošnost, razsipnost, razni grehi iz vsakdanjega
življenja rimskih patricijev — vse je prišlo na vrsto. In
Valerija se je silila in mu odgovarjala s ponarejeno ve-
selostjo in brezbriznostjo, ki jo je tirala skorajda v bla-
znost. Cezarjeve pojedine, Galerijini rumeni lasje, njen
slabi okus, vojska v Judeji, konjske dirke, bitka v anti-
teatru med rdečimi in zelenimi, vse sta obrala z gostobe-
sedno, šaljivo zgovornostjo. Naravno je bilo, da ju je tak
pogovor napeljal tudi na tribunov nastop v areni in na
njegovo zmago v nevarni borbi.

Kakor, da bi se bil nečesa spomnil, je Placid tedaj
poklical k sebi sužnja, mu nekaj šepnil na uho ter ga po-
gnal iz dvorane. Suženj je odhitel in spet sta bila sama.

In v istem trenutku je zapustil Valerijo ves njen po-
gum, vse njegovo premagovanje, in v svojem blaznem stra-

Iz Maribora.

Senzacije, dokumenti, memorandumi, zarote,
razkritja so nova iznadbapolica demokratskih li-
stov. „Tabor“ noče in ne sme zaostati in zato je
za nedeljo serviral „tajni memorandum“, ki začne
z „Nacestvu Slovenske ljudske stranke, Ljublja-
na“ in konča z — (sledijo podpisi zaupnikov.) Da-
tuma in podpisov seveda ni. Ker poznamo razna
„razkritja“ „Taboru“ sorodnih listov, zadostuje,
da pridajemo samo sledeče: Slov. ljudska stranka
nima zaupnikov, ki bi svoje sklepe in svoja pisma
na vsotivno dali gospodom okrog „Taboru“ v po-
gled s kako kopijo ali celo z originalom in tako
ostane samo ena možnost, da se „memorandumi“,
če bi s obstojali, — ukradejo, če jih pa ni, —
pa poručijo in izmislijo.

Se enkrat politično klavirfestvo. „Tabor“ ni
napravil g. Pfeiferju in g. Soštariču nobene uslu-
ge, da ju je začel znova poveličevati radi njune-
ga slabega gospodarstva na magistratu. Mi smo
že o celi zadevi slabega spomina molčali, ker ča-
kamo sklepne sodbe po mestnem magistratu in ob-
činskem zastopu. Toda ker „Tabor“ vedno operira
z neresnicami in lažmi, smo bili primorani že v
eni zadnji številki „Straže“ podati natančne šte-
vilke mestnega gospodarskega urada. Danes pa še
popravimo ostale „Taborove“ neresnice. — Laž je
namreč, da bi bila Brežčeva vlada izvršila dva-
kratno revizijo in našla vse v redu. De,stvo je,
da g. Pfeifer prvega polletja 1919 ni sklical prav-
nobene seje sosveta in je gospodaril sam. V dru-
gi seji začetkom julija 1919 so zastopniki SLS za-
čeli dregati komisarija zaradi gospodarskega ura-
da, ko se je že v javnosti doznalo, da tam nekaj
smrdi. Na njih zahtevo se je prve dni mesa avgu-
sta konštituiralo stanje blaga, ki se je popisalo in
cenilo. Komisija bi bila rada napravila bilanco, a
ni bilo mogoče dobiti izpiskov iz knjig. Dr. Pfeifer
je štel cele štiri mesece neredno uradništvo. **Re-**
vizije, ki je bila poverjena g. revizorju Pušenjaku
ud ta ni mogel redno dovršiti, ker ni bilo v knji-
gah nobenih vpisov. Na interpelaciji članov sosve-
ta, če ima sosvet kakšno obvezo ali odgovornost na
poslovanje gospodarskega urada, je g. Pfeifer iz-
javil v seji sosveta, da je on sam odgovoren za to
poslovanje in da sosveta to nič ne briga. Uradno
se ude,stvuje, da vse diference in površnosti, ško-
da in primanjkljaji, kateri so v gospodarskem ura-
du, izhajajo iz prve polovice leta 1919. Visokost
te škode še ni definitivno določena, ker se teko ne
ke pravde izza te dobe. Za to škodo je torej po-
lastnih izjavah odgovoren g. Pfeifer sam. Zato se
ne moremo strinjati docela z odlokom pokrajinske
vlade od dne 21. septembra 1921, ki pravi doslov-
no: Nesporno je, da bo moral kriti vse morebitne
primanjkljaje mestni zaklad, kajti v imenu mestne-
ga zaklada so se najemala posojila za dobavo bla-
ga... „Kako naj se uredi ta primanjkljaj, ni
mogoče dati mestnemu magistratu striktnega na-
vodila. Vsekako ne bo preostajalo drugega, nego
da se izvrši po sklepu občinskega sveta odpis, če
ni mogoče prijeti pravih krivcev, ki so zakrivali ta
primanjkljaj in ki bi ga moral v tem slučaju pre-
zeti mestni zaklad.“ Pokrajinska vlada pravi, če
ni mogoče prijeti mi pa trdimo, da so krivci zna-
ni in da se je g. Pfeifer v favni seji sosveta izre-
kel za odgovornega za poslovanje v gospodarskem
uradu, torej je on glavni krivec. Zahvala, o kate-
ri govori „Tabor“, nasproti g. Pfeiferju in g. So-
štariču, je tako poniževalna za te gospode, da je
boljše, da ne govorimo o njej. Ali naj objavljamo
uničevalno obsodbo prve komisije? Ali naj podamo
v javnosti revizijo g. revizorja Pušenjaka? Ali se
naj sklicujemo na uradno revizijo g. Lindnerja, ki
jo je izvršil leta 1921? Mogoče še vso to gradivo
prav pride, če to želi „Tabor.“ Za danes naj za-
dostuje samo nekaj mest iz odloka pokrajinske vla-
de, ki je bil izdan na podlagi uradne revizije se-

hu za Esko je mislila, da je sedajle dal tribun naročilo,
naj ga umorijo —.

Ko se je Placid spet obrnil k njej z izbranimi, vlnudnimi
besedami, pol šalo, pol poklonom, se je prestrašil —.

Njena lica so bila bleda ko marmor in njene velike oči
so sijale v divjem, nenaravnem ognju.

S polglasnim, zadušnim krikom, kakor žival v smrt-
nem boju, je padla pred njega, mu objela kolena in viknila:
«Prizanesi mi! Prizanesi mi!» — Placid, ljubljeni Pla-
cid! — Prizanesi mi, — zaradi mene!»

Placidove misli so se v tistem trenutku bavile z vsem,
drugim prejšnjim z morilnimi načrti. —

Sužnju je le naročil, naj poskrbi za godbo. — Zato je
zavzet gledal ponosno žensko pred seboj ponižano na tleh.
Esko je nameraval na mirni način spraviti s poti s strupom
še pred nočjo in se tako iznebiti nevarne priče svojih pogo-
vorov — in tudi morebitnega tekmeča —. Toda za trenutek
je na sužnja čisto pozabil. Res da je še pred eno uro gojil
divji sum, da si je morebiti barbar pridobil naklonjenost
Valerijino. Toda ko je tako radovoljno sprejela njegovo
gostoljubnost in mu kazala toliko ljubeznivosti, se je raz-
pršila njegova ljubosumnost in čutil se je, kako da mu je
sploh prišlo kaj tako nespametnega na misel.

Seveda mu je sedajle zagomazela kri pri srcu —.

Mirno je dvignil Valerijo od tal, pa četudi se ni zave-
dal, jo je prijel tako trdo, da so se ji njegovi prsti poznali
na roki.

Jasen in miren je bil njegov glas, ko jo je vlnudno po-
vprašal:

«Komu hočeš, da naj prizanesem? Kaj je, Valerija?
Saj vendar ne misliš spet na barbarskega sužnja —? Kaj
je ta človek, da stopa med tebe in mene? — Sedaj je pre-
pozno, prepozno —!»

«Ni se prepozno! Ni se prepozno —!» je sopla, prišla
z obema rokama za njegovo roko in si jo pritisnila na srce.

dajne pokrajinske vlade. Tam pravi sedajna vla-
da: „Uvideva se težavni položaj, v kakršnega je
zašla mestna občina v nemali meri ravno zaradi
aprovizacije in gospodarskega urada, čemur bi se
bilo dalo pomagati naprej, če bi bilo poslovanje od
početka vesino, zlasti pa nadzorovanje od strani
mestnega magistrata, sploh izvrševanje njegovih
dolžnosti točne in ne tako silno površno, kakor je
pokazala revizija.“ — Naj si shranita dr. Pfeifer
in Soštarič za ogledalom še to-le pohvalo: „Odde-
lek za notranje zadeve kot nadzorstveno oblastvo
ne more iti preko tega, da bi ne izrekel graje me-
stnemu magistratu ne glede na to, ali za-
dene krivda in izrečena graja že od
stopivše funkcionarje, ali one, ki
še izvršujejo v to stroko spadajoče
posle.“ Ker pa je že vladni komisar dr. Lesko-
var razgal gospodarski urad in za odil iz njega
vse pujavke in torej zloglasnega gospodarskega ur-
ada ni več, zato zadene ta ostra graja le g. dr.
Pfeiferja in njegove pomagače Soštariča in njego-
vo žlahto. **Vprašamo „Tabor“:** Ali je to isti poh-
valni dekret za dr. Pfeiferja in Soštariča, ki ga
je omenil zadnjič „Tabor“? S tem za danes dovolj.
Zamašili smo usta „Taboritom“, da ne bodo tako
nesramno lagali in tarbali ljudstva!

Univerzum. Dolgo se je ugibalo, kdo bo upra-
vitelj mariborskega gledališča. Bilo je več kandi-
datov in lahko rečemo, da bi tudi najslabši izmed
njih vsaj približno sodil na to mesto, — dobil ga
pa ni nobeden. Vlada je nenadoma imenovala poli-
cijskega komisarja g. dr. Brenčiča za upravitelja
gledališča. G. dr. Brenčiča ne poznamo in ne mo-
remo reči, koliko smisla ima za gledališko umet-
nost, značilno je pa na vsak način, da je oblast
ravno med policijo našla pravega človeka za to-le
mesto. To je čudno, zelo čudno. Mogoče si hoče ob-
lasti prihraniti cenzuro gledališnih predstav, pa
postavi policijskega komisarja na upravniško me-
sto. Mogoče! — Bolj verjetna je pa ta-le razlaga:
Vprašanje upravitelja mesta na mariborskem gle-
dališču je bilo zelo težko in prišlo je do najvišje-
ga mesta — do prosvetnega ministra Pribičevića.
Ta je bil poprej minister policije in s svojo poli-
cijo je vse reševal: edinstvo, centralizem, demo-
kracijo — z eno besedo vse in še danes, ko je sa-
mo minister prosvete, se zateka v vseh slučajih v
policijski univerzum. Policijsko osebje zna vse in
zato si lahko razlagamo, kako smo dobili policista
za upravitelja gledališča. Pribičeviću je policija
prirastla na srce, policaje je sam navdahnil, ust-
varil je univerzum, prosvetnemu osebju ne zaupa,
pričakujemo pa, da prav kmalu pošlje prosvetnike
v pokoj, policiste pa v prosveto, da se ta blago-
dejni univerzum uvrsti in razširi.

Velik umetniški užitek bo nudil mariborskemu
občinstvu koncerti Dijaške kuhinje, ki ga prirede
goenci in goenke državnega moškega učiteljskega
dne 1. aprila t. l. v Götzovi dvorani. Oratorij As-
sumptio (Vnebovzetje) je največja skladba odlične-
ga slovenskega skladatelja P. Hugolina Sattnerja
in tudi največja vokalna skladba Jugoslavije s lo-
šno. V Ljubljani jo je proizvajala Glasbena Mat-
ica štirikrat z največjim uspehom. Za Mariborom
prideta na vrsto Sarajevo in Zagreb. Razprodaja
vstopnice za koncert Dijaške kuhinje se prične v
krajem!

Koncerti mariborskih učiteljskih in učiteljskih
so postali v zadnjih štirih letih popularni, ker so bili vsi
dobro naštudirani in z navdušenjem izvajani. Noben izmed
bivših koncertov pa ni dosegel viška, kakršnega nam
obeta koncert 1. aprila t. l., pri katerem se bo proizvajala
Sattnerjeva «Assumptio» (Vnebovzetje). Kdor še nima
vstopnice, naj si jo pravočasno preskrbi.

Razdelitev vlog v Sattnerjevi «Assumptio». V veli-
častni Sattnerjevi skladbi «Assumptio» (Vnebovzetje) na-
stopa Marija (sopran), angel (tenor) in pripovedovalec
(bariton). Prva vloga bo pri koncertu Dijaške kuhinje v
rokah naše spretno sopranistinjke gospe M. Družovičeve,
druga gospoda notarja Ašiča, tretja pa gospoda opernega

«Ni časa več za prevaro, ne za lepe besede in ne za napač-
no sebičnost! — Ljubim ga, Placid, ljudim ga — ali čuješ?
Daj mi njegovo življenje, — pa zahtevaj od mene, karkoli
hočeš!»

Spet je padla predenj — in kako lepa je bila s svojimi
razmrščenimi lasmi in s svojim proščim, k njemu obrnje-
nim licem —.

Tribunu se je zdelo, kot da bi ga bil kdo z nožem sun-
nil v srce, pa zbral v ese svoje moči, da se maščuje za za-
litev —.

Malomarno se je vrgel na divan, za desetletja zlobnej-
ši, nego je bil trenutek poprej.

«Zakaj mi nisi tega poprej povedala?» je vprašal s
hladno vlnudnostjo in premagovanjem. — «Ampak, lepa
Valerija, tvoja ponudba je velikodušna! — Treba je le, da
se pogodiva!»

Kako ceno je plačala za Eskino resitev! Ni je bilo žene
v Rimu, ki bi bila globlje čutila tako ponižanje —.

Toda sklenila je, da ga reši za vsako ceno, za vsako
žrtev. Kri ji je šinila v lice od jeze in sramu, ko je vstala
od tal, skrila je obraz v roke in klicala vse svoje dušne mo-
či in vso svojo vztrajnost na pomoč.

Tribun pa je mislil na maščevanje —.

Pozabiti in odpustiti ni znal. Valerija ga je razžalila,
globoko razžalila, — njena žalitev ga je zadela v trenutek,
ko je mislil in upal, da ga ljubi —. In za to razžaljenje si je
na vsak način hotel poiskati zadoščanja —.

Ni ga hujskega strupa ko v žolč spremenjena ljubezen
zlobnega človeka. Kako sladko bi bilo, je premišljeval, če
bi Valerija s svojo lastno roko umorila svojega slamato-
lasega ljubljence. Njegova zmaga bi bila popolna, če bi jo
ukanil in se vlnudno režal mrtvemu Britancu in strastnim
očitkom te ženske.

(Dalje prihodnjik).

pevca Štamcarja. Zbor angelov bodo zastopali gojenci in gojenke državnega moškega učiteljskega v Mariboru — 180 po številu, godbeni del pa je prevzela popolna mariborska vojna muzika. Vodstvo vsega umetniškega večera bo v rokah našega priznanega glasbenika gospoda profesorja Družoviča, ki je naštudiral veličastno delo v teku prošle zime z veliko ljubeznijo, pa tudi z neumorno poirtvovalnostjo.

Skladatelj P. Hugolin Sattner v Mariboru. — Odlični slovenski skladatelj P. Hugolin Sattner bo prišel dne 1. aprila t. l. osebno poslušati proizvajanje svoje veličastne skladbe „Assumptio“ (Vnebovzetje), ki jo bodo peli gojenci in gojenke mariborskega državnega moškega učiteljskega v prid — Dijaški kuhinji.

Vstopnice za koncert Dijaške kuhinje se dobe v trgovini gospe Zlate Brišnik v Slovenski ulici, prodajajo jih pa tudi gojenci in gojenke državnega moškega učiteljskega. Vsak naj si vstopnico pravočasno preskrbi, ker bo dvorana gotovo v kratkem razprodana. Cene vstopnic so razvidne iz letakov.

Mestno kopaljšče. Ker ostane kopaljšče v soboto radi praznika zaprto, bo radi tega ta teden en dan poprej odprto in sicer v sredo, četrtek in petek ves dan za moške, v četrtek pa za ženske. Kadna kopelj je vse omenjene dni vsem strankam dostopna.

„Zatucanosti“ preteklega tedna.

„Zatucanosti“ — ta izraz našega juga pomeni budalosti in pod tem naslovom bomo prinašali od časa do časa po nekaj značilnih stvari, ki se dogajajo pri nas teden za tednom. Razni dogodki — najboljše označujejo naše razmere in so pravi simptomi hudih boleznih naše uprave, zato bi take zbirke lahko imenovali tudi „bulletine.“

Časopisi so prinesli veselo novico, da je neki srbski visokošolec, ki že 50 semestrov na Dunaju študira in ves čas uživa državno štipendijo, pred kratkim napravil doktorat. K temu ga je baje prisilila pretnja naše vlade, da najbrže ne dobi več štipendije za 51. semester, če študij v kratkem ne dokonča. To je tega „starega fant“ tako osupnilo, da se je zopet spomnil, da še vedno študira in je položil zadnje izpite. Sedaj je še samo vprašanje, kako bo ta „fant“ onih 50 semestrov državi — odslužil?

General Wrangel če baje organizirati veliko armado za pohod iz Beograda proti sovjetski Rusiji. Premetni minister mu je, kakor se govori, že obljubil, da bo dal brzo izmenjati na železničnih progah vse trhle pragove, da se mu ne zgodi ka-

ka nesreča. Na progah, katere ne pridejo za ekspedicio Wrangla v poštev, še ostanejo stari prepereli pragovi dalje „na službi.“

Nek uradnik je državno blagajno deloma izpraznil ter je zahteval potem „pasoš“, da se mu omogoči pol v inozemstvo, ker misli tam „svoje“ — premoženje v miru uživati. Pravijo pa, da mu dela policija še nekake težkobe; pa to je pač pri nas že navada.

Cuje se, da je v narodu silno nezadovoljstvo in da vse tišči v skupen republikanski tabor. Naši demokrati nam pa še v enomer predbacivajo, da nima narod smisla za edinstvo!

Davorin Zunkovič:

O naših krajevnih imenih.

5. Sturnišče — Prelogi.

Grajsčina Turnišče je v prejšnjih stoletjih imela takaj tudi hlev za kostrune. Oblika »Sterntal« je pa bila tudi napačna, kajti na sredi velikega Dravskega ali Ptujkega polja nima označba »Tal« (dolina) nobene logične upravičenosti. Edino pravilna označba je torej »Prelogi«, to je prazno, pušto ozemlje, kar je tudi v resnici in se tudi tako splošno imenuje od okoličanov. Velik del tega nerodovitnega peščenega ozemlja je danes že obraščen z borovjem, da se s časom napravi nekaj uporabljive, rodovitne zemlje. Kakor pri vsem, kar je nenaravno, je tudi tukaj ljudstvo dodalo nekaj smešnega, kajti dandanes imenujejo ljudje bivše tamošnje taborišče »stranišče«. Da bi se napravil konec imenskimi zmešnjavam, je treba pribiti sledeče: Kdor hoče to neobljudeno ozemlje v splošnem označiti, bo isto označil kot »Prelogi«, ako pa hoče označiti samo bivše taborišče, bo isto označil kot »Taborišče«, ako pa ima v mislih le železniško postajo, pa reče: »Sv. Lovrenc na Dravskem polju«.

Priporočljivo bi bilo, ako bi se ta postaja imenovala »Ptujka gora—Sv. Lovrenc«, kajti Ptujka gora je največji kraj v tej celi okolici, označba »Sv. Lovrenc« pa povzroča velika zamenjanja, kajti ob koroški železnici se tudi nahaja Sv. Lovrenc. Krajevna označba »Prelog, Prelogi« se na Spod. Stajerskem v starih listinah večkrat čita.

6. Fala — Val.

Prav čudna je tudi slovenska označba »Fala«, ki bi se pravilno morala glasi »Val«. Leta 1965. se je še zvalo »Valle«, leta 1289. »Vall«, leta 1407 »zu der Vall«, leta 1448. »bey der Val«. — Kdor hoče dognati zgodovinsko označbo, mora najpoprej vedeti, katere okolščine so bile povod za to označbo. Drava je na tem mestu tekla po zmogljivi skalahi stopnji, kar je povzročilo kratak slap. Ta okolščina je zelo otežkočevala splavarstvo. Splavarji so vsled tega navadno ustavili svoje splave zgoraj nad tem nevarnim krajem, so boljše blago naložili na vozove

ter isto potem, ko so svoje splave spravili čez to nevarno mesto, zopet naložili na splave. V bližini gozda se tudi nahaja kip sv. Janeza Nepomuka, kjer so splavarji opravljali svojo molitev, predno so se podali s svojimi spavi na to nevarno mesto, kjer se je večkrat mnogo splavov razbilo in je pri tem izgubilo svoje življenje veliko splavarjev. Nevarnosti v Dravi na tem mestu so bile odstranjene še le okrog leta 1810., ko so dotično skalovje v Dravi razstrelili ter naredili več vodnih zgradb.

Jezikovno je pojem »val« prastara beseda. Nemci so razumeli pod označbo »Wall« kot nekaj nasip, okop, kar so označili Rimljani kot »vallum« (Wall, Damm), Grki kot »phalos« (greben na čeladi) in Slovenci kot »val« (valovje). Ni torej najmanjše upravičenosti, zakaj so napravili v Ljubljani kar naenkrat iz stare slovenske besede »val« spakedranko »Fala«.

Zavrč — Završe.

Označba »Zavrč« za kraj v bližini bivše ogrsko-hrvatske meje je napačna. Ta kraj bi se moral pravilno imenovati »Završe«, t. j. obmejni kraj, završni kraj (završiti). V listinah iz srednjega veka sicer ni najti, kaka je bila označba te naselbine, toda imamo iz srednjega veka samo na Spodnjem Stajerskem ednajst krajevnih označb »Sawersche«, ki vse brezpogojno pričajo, da je oblika »Zavrč« jezikovno napačna.

Ankenstein — Borlin.

Grad Ankenstein pri Ptujju označujejo Slovenci že delj časa kot »Borl.« Ta označba je pa samo skrajšana oblika za označbo »Borlin«, kakor se je še leta 1291 v listinah glasila in tudi jezikovno najbolj odgovarja prastari obliki. Nadaljna srednjeveška imenska označba je »Bornyl« (1335 in 1337), ki je pa le nastala na ta način, da se je zadnji zlog obrnil (metatesis). Oblika »Borl« se je dokumentarčno prvič pojavila l. 1481.

9. Fram — Bram.

Oblika Fram je slovenskega izvora, vsekakor pa popačena; pravilno bi se morala imenovati »Bram«, ker namiguje na neko obrambno točko (brana, obramba). Že v pričetku 12. stoletja se je nahajal na nedostopnem mestu grad, ki je danes še samo razvalina. Krajevna imena Bram ozir. Bram so v nemščini spakedrana v »Brand«, »Fran«, »Frauenberg«, »Frauenburg« itd. — Napis postaje »Rače-Fram« bi se moral pravilno glasi »Rače-Bram.« Tako bi ostala zgodovinska oblika ohranjena.

10. Windenau — Bednjava.

Ljudstvo naziva v bližini Maribora se nahajajoče knezoškofijsko posestvo z nepokvarjenim, tradicionalnim nazivom »Bednjava«, t. j. nasip (Verschanzung) — »bedem«, staroslov. nasip, Damm, Wall. Težka pa je ugotovitev, kje in na katerem mestu se je nahajala ta dopolnilna utrdba mariborskega mesta: ali v bližini grajsčine, ali ob pohorskih rebrih. Grajsčino obdaja še danes širok jarek. Izkopana zemlja je služila najbrže za nasipovanje okopa. Trdnjava Maribor je imela, v kolikor se je že ugotovilo, slične fortifikacije v Limbušu, Radvanjih, in v bližini današnje grajsčine »Bednjava.« Naziv »Bednjavska cesta« torej ni utemeljen in bi se moral popraviti.

Mali oglasi:

Šivalni stroj dobro ohranjen se proda. Maribor, Loška ulica 5, vrata 3.

Trgovsko opravo

proda Andrej Oset, Aleksandrova cesta 57, Maribor. Telefon 88. 3—3 105

Seno prešano od 50 kg na prej razprodaja Andrej Oset, Aleksandrova cesta 57, Maribor. Telefon 88 3—3 106

Žepne ure precizijske in stenske popravljiva najsolidneje tvrdka R. Bizak, Maribor, Gosposka ulica št. 16. 23—30

GRADBENI MATERIJAL

in sicer: opeka, vrata, okna i. t. d. na prodaj od demolacije hiše v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 6 od 20. t. m. naprej.

„Jugoslovansko inženirsko podjetje“ v Mariboru, Vetrinjska ulica 30.

Služba pisarniškega pomočnika

pri državni žrebčarni na Selu pri Ljubljani je razpisana v Uradnem listu št. 25. 116

Dežne plašče

Klobuke

perilo

čevlje

dokolenice (gamaše), obleke, dežnike, palice, tržne torbice, potovalne košare, ročne torbice, motvoz (špaga) nudi v veliki izbiri po solidni ceni

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2

TRGOVINA

Na drobno Na debelo
emajlove, steklene, porcelanaste in majolične posode se priporoča cenj. občinstvu

Albert Vicel, Maribor, Glavni trg 5.

Trapistovski sir
vsakovrst južnosadje

se dobi prvovrstno pri

Matija Lah-u
Maribor, Glavni trg 4

Majar z ženo dobi dobro mesto na marofu blizu Maribora. Računa se le na poštene in prvovrstne moč. Zglašiti se je takoj pri Državnih borzi dela, Maribor, Stolna ulica št. 4. 124

Malo posestvo

z njavi in vrt, novo zidana hiša za obrt, po želji kupca z inventarjem ali brez njega 30.000 K vključeno. Cena po dogovoru. Vpraša se Rogoza pri Hočah Št. 1. 122

ANDREJ OSET

Maribor.

Aleksandrova c. 57, Telefon 88 trgovina z deželnimi pridelki, drvami, premogom in vinom se priporoča za nakup in prodajo — po najugodnejših cenah. — Brzjav: Andrej Oset Maribor. 3—6 07

Kot vodja za veliko strojno mizarstvo se išče intel. energ. zmožen mizarški mojster, jugoslovanski državljan. Ponudbe na: Ljubljana, poštni predal 127. 1—3 119

Kot vodja za večje podjetje se išče intel. energičn. zmožen in isprašan tesarski mojster, jugoslovanski državljan. Ponudbe na: Ljubljana, poštni predal 127. 1—3 119

Pridno in izurjeno dekle, ki je že služilo, se išče k slovenski uradniški rodbini 3 oseb. Plača 400 K. Naslov pove uprava. 1—2 121

Sadna dnevesa

kot renski bobovec, mošančke, rožmarinke, kalbiler in hrške ravnokar došla ter se d. bijo v Mariboru, Ruška cesta 5. Tisti kateri so drevesa že naročili, naj pridejo takoj poje. 120

POZORI!

Lincerplavotisk 1 m K 74, šifon Ia 1 m K 68 do K 84, pepita 100 cm širok 1 m K 120, srajce gladke in pisane od K 140 do K 220, hlačevina 1 8 cm širok 1 m K 180, žičnate žimnice, velikost po meri po K 480 do K 700, vrvi za perilo K 15, 20, 25, 30, 40 in 50 m dolge. Vrvi za seno, splave, kleti, zvonove vsake debelosti in dolžosti. Nogavice za moške, ženske in otroke. Glavni in žepni robci, melnos platno, modro platno, predpasnike, moške cajg-hlače, obleke za otroke, posteljne slamnjače, glavnike, krtače, biks, krema, milo za roke, brtve, žepne nože i. t. d. vse po najnižjih cenah v trgovini

ALOJZIJ GNIUSEK
Maribor, Glavni trg 6. 110

„CROATIA“ Zavarovalna zadruga v Zagrebu.

dovoljuje si naznaniti, da je otvorila za področje bivše Stajerske in Prekmurja glavno zastopstvo v Mariboru in je imenovala svojim glavnim zastopnikom gosp. **STEVO TONČIČA**, špediterja v Mariboru. — Pisarna se nahaja v Mariboru, Cafova ulica 2. — Zavarovalni oddelki: Požar, nezgode, vlom, življenje, transport, blagovnih in denarnih pošiljatev, steklo, toča. — Sprejme se več sposobnih in zanesljivih akviziterjev pod ugodnimi pogoji. Sprejme se takoj tudi praktikanta.

Na drobno!

Na debelo!

Poskusite

kupiti dobro surovo in žgano kavo, sladkor, vse vrste moke in riža, svinjsko mast, bučno in fino namizno olje, domačo slivovko, rum, fini špirit (vinski cvet), fini konjak, kekse, čokolado, kakao, orehe, bošniške češplje, sardine, Maggi v steklenicah in v kockah, sveče, razna čistila, barve za obleke, vinski kis, kisovo kislino galico, žveplo, liče (rafijo) in vse drugo špecerijsko in kolonijalno blago v trgovini

MILOŠ OSET, Maribor

Aleksandrova cesta 45, naspr. gl. kolodvoru.

Telefon št. 15.

Cene zmernel

Postrežba točna!

Spodnještajerska ljudska posojilnica

v Mariboru, Stolna ulica št. 6, r. z. z n. z.

obrestuje od Novega leta naprej navadne vloge po

4¹/₂ %

Trajne in večje vloge pa po dogovoru.